Sahibi ve Yazı Işleri
Müdürü:
M. Emin Kantürk
⁂
Teknik Sekreter:
Zihni ILDIZ
Idarehanesi:
Nuruosmaniye Caddesi
No. 54 — Istanbul

1
KASIM
1951
PERŞEMBE
Sayı: 17

İşçi Hakkı

SIYASI MUSTAKIL GAZETE

TUSTAV
ARŞİV
BELGESİ

Bölge Çalışma Müdürlüğü işçileri tatmin edici bir çalışma göstermiyor

(Gelecek Sayıda)

Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 nde Çıkar

Başyazarı: Kemal SULKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Sendika temsilcileri Istanbul milletvekillerine dert yandılar

Bir Milletvekili Şöyle Bağırdı : "Işçi dâvasını ele almıyan ve bugünkü haliyle bırakacaklar varsa kahrolsunlar!„

Cumhuriyet ve işçilerimiz

KEMAL SULKER

Cumhuriyetin 28 nci yıl dönümü, bütün yurtta törenlerle kutlandı. Şehirler bayrak ve ışıklarla donatıldı. Geçit resimleri yapıldı.

Geçen yıl, üzerinde XVII yazılı lâvhalara (I) ilâve edildi. Geçen yıl, bir evvelki yıldan kalan taklar bir köşeden çıkarıldı ve yeniden şehri süsledi.

Cumhuriyetin yıl dönümlerini böyle kalıplaşmış şekilde kutlamanın herhangi bir faydası olduğunu sanmıyorum. Mevcut devlet idarelerinin en mükemmeli olan «Cumhuriyet» böyle kalıplaşmış süslerle kutlanmaktan ziyade fikir ve hareket halinde ağırlanmağa ve övülmeğe lâyıktır.

Atatürk'ün gençliğe emanet ettiği «Cumhuriyet» in yıl dönümlerini, mânasını kavrıyarak ve prensiplerini tahakkuk ettirerek karşılamak lâzımdır.

Cumhuriyet, malûm tarifi ile halkın halk tarafından halk için idare edilmesi şeklidir. Bugün halkımızın halk tarafından idare edildiğini iddia etmeğe hakkımız yoktur. Ne Belediye Meclislerinde, ne Umumî Meclislerde ne de Büyük Millet Meclisinde tarlayı süren köylüler, fabrikaları çalıştıran işçiler ve küçük esnaf lâyık olduğu ölçüde ve mikdarda temsil edilmemektedir.

Halkın halk tarafından idaresi demek geniş toprak sahiplerinin, ithalât tacirlerinin, serbest meslek adamlarının ve fabrikatörlerin bütün «Meclis» lerde söz ve karar sahibi olmaları demek değildir.

Atatürk'ün Inkılâp arkadaşlarından ve Adliye Vekillerinden Mahmut Esat Bozkurt, hâkimiyetin millette olması için, yani halkın halk tarafından idare edilmesi için eli nasırlı işçilerin, ayağı çarıklı, yüzü güneşten yanmış köylülerin Büyük Millet Meclisinde yer almaları lâzım geldiğini çok söylemiş, çok yazmıştır.

Bugün, canlanmasına muhtaç olduğumuz «Kuvayı Millîye» ruhunun ne olduğunu öğrenmek için Büyük Millet Meclisinin ilk devrelerine ait müzakere zabıtlarına bakmak ve Inkılâp Tarihinin ana kaynaklarına kadar inmek lâzım geliyor.

Işçilerin, bu hayatı yaratan kahraman sınıfın Şehir Meclislerinde ve Büyük Millet Meclisinde geniş ölçüde temsil edilmeleri sağlanamazsa Atatürkün rehberliği ve milletin fedakârlığı ile kurulan Cumhuriyet, hedefine varmış sayılamaz.

Bu bakımdan işçilerimizin derlenip toparlanıp Büyük Millet Meclisine kendi aralarından en az yüz kadar Millet Vekili göndermeleri «Cumhuriyet» imiz için bir başarı olur.

Tekel Işçilerinin Ucretlerini Indirme Hareketi Hatalıdır!

Telefonsuz ve şoförsüz hastahane

Bağlarbaşı sigorta hastahanesinden şikâyet ediliyor

Usküdar Paşalimanı Tekel Işçilerinden aldığımız bir mektupta şunlar belirtilmektedir:

Işçi Sigortaları Kurumunun Bağlarbaşı Sigorta Hastanesinde telefon yoktur. Acil vak'alarda hastaneye haber vermeğe imkân bulunamıyor. Mesai saatleri dışında Sigorta cankurtaranından da istifade edilemiyor. Çünkü şoförün evi Eyüptedir. Mesai saati tamam olunca Eyübe gitmekte, otomobil de hiç bir işe yaramaz hale gelmektedir. Bu bakımdan Sigorta Idaresi nöbetçi şoförlük ihdas etmeli, telefon almalıdır.»

Işçi Sendikaları Birliği 24 ve 25 Ekimde Bomonti Bira Fabrikası Işçi Lokalinde iki toplantı yapmıştır. Toplantıya şehrimizdeki bütün Işçi Sendikalarından temsilciler gelmiştir. Istanbul Millet Vekillerinden Dr. Mükerrem Sarol, Ahmet Hamdi Başar, Salih Fuat Keçeci, Bedri Nedim Göknil, Ahmet Topçu, Ihsan Altınel ve Kırşehir Millet Vekili Amiral Fuat Ozdeş, Birliğin dâvetine icabet ederek toplantıya katılmışlardı.

Sendikalar Birliği Başkanı Şeref Hivel Işçilerin isteklerini belirteceğini bildirmiş ve 5 mevzu üzerinde durarak demiştir ki:

1 — Iş Kanunu kapsamı dışındaki işçilere üvey evlât muamelesi yapılmamalı, bütün iş yerleri kanun şümulüne alınmalıdır.

2 — Grev Kanununda idam ce-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Sivas işçilerinin mesken ihtiyacı

Sıvas, (Ozel) — **Demiryolları Cer Atölyesi Işçileri Sendikası, evsiz işçilere ev yaptırmak için bir Kooperatif kurmağa karar vermiştir.**

Emlâk Kredi Bankasından kredi temini için çalışılmaktadır.

Borç para alan işçiler

Sıvas, (Ozel) — Cer Atölyesi Işçileri Sendikası Yardımlaşma Kolu, 93 işçiye on ay içinde 8750 liralık borç vermiştir. Işçiler, aldıkları borçları taksitle ödiyeceklerdir.

Demir ve Madenî Eşya işçileri diyor ki:

"Sendikalar kanuniyle övünmeğe şuurlu işçilerin hakkı yoktur!„

ithal rejiminin işsizliğe sebep olduğu, hükûmetin yerli sanayii himaye etmesi zarureti belirtildi

Demir ve Madenî Eşya Işçileri Sendikasının yıllık Genel Kurul toplantısı 28 Ekimde Balat Kızılay salonunda yapılmıştır. Kalabalık bir işçi kütlesinin iştirâk ettiği Kongrede muhtelif Sedikalardan otuz kadar dinleyici bulunmuştur.

Kongre Başkanlığına Zühtü Tetey, Başkan Vekilliğine Ibrahim Bilge, Sekreterliklere Salâhattin Yayım ve Bedri Ataman seçilmiştir.

Sendika Başkanı Uzeyir Kuran 3240 kelimelik bir çalışma raporu okumuştur. Raporda şunlar belirtilmiştir:

«— Yapmağa mecbur olduğu-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Denizyolları Hasköy Atölyesi Işçileri Muşamba Istiyor!

Bir kısım işçilere verilenler de su geçiriyor ve içilerin sıhhatini bozuyor

Devlet Denizyolları Hasköy Atölyesinde çalışan kaynakçılar gazetemize şu dilek ve şikâyetlerini bildirmişlerdir:

«— Diğer Devlet Fabrikalarında kaynaçılara kışın meşin ce-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Bir sigorta doktoru hakkındaki şahadet

Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası Sigorta Doktoru Bayan Semiha Bilginerin işçilere ağır sözler söylediği yolundaki bir şikâyeti geçen sayımızda yazmıştık.

Yaptığımız tahkikata göre bu şikâyet son derece şahsidir. Bayan Doktor, işçilere karşı müşfik hareket etmektedir.

Sendikacı arkadaşlarımız da bize bu yolda bilgi vermişlerdir. Bayan Doktordan zaten iyi hareketten başka bir şey beklemezdik.

Tunçbilekte istihlâk kooperatifi teşkil edildi

Tavşanlı, (Ozel) — Garp Linyitleri Işletmesi Tunçbilek mıntakasında ikamet etmekte olan memur, müstahdem ve işçilerin zarurî ihtiyaçlarını temin etmek maksadiyle kendi aralarında (Istihlâk Kooperatifi) teşkilini dü-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Terkos su işçileri zam istiyorlar

Terkos Su Işçileri Sendikası toplulukla iş ihtilâfı çıkarmıştır. Günde 4 liraya kadar ücret alanlara yüzde 50, beş liraya kadar ücret alanlara yüzde 40, diğer işçilere de yüzde 30 zam yapılması istenmektedir.

24 Ekimde Il Hakem Kurulunda görüşülen bu zam talebinin bir ân evvel neticelenmesi beklenmektedir.

İp ve Halat fabrikasında devam eden haksızlıklar

Bir Sendika Sekreteri işten çıkarıldı

Anadoluhisarı Iplik ve Halat Fibrikası Işçileri, Tekstil, ve Orme Sanayii Işçileri Sendikasının bir Şubesini açmışlardır. Şube Sekreterliğine Ismet Cevlân getirilmiştir. Ismet Ceylânın işçileri Sendikaya üye yazılmağa teşvik etmesi işvereni sinirlendirmiş ve Ismet Ceylânı Iş Kanununun 13 ncü maddesine dayanarak işten çıkarmıştır. Saatte 44 kuruş alan bu yoksul işçi, kış mevsiminde ne iş bulabilecek, ne de ihtiyaçları-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Sendikacılar Amerikadan döndüler

Amerikan Iş Federasyonu tarafından davet edilen sendikacılardan Mehmet Inhanlı ve Ismail Aras ile muharrir Ali Rauf Akan tetkik seyahatlerini bitirerek şehrimize dönmüşlerdir

Hoş geldiler.

DARILMACA YOK

Siyaseti kim yapıyor ?

Sendika Temsilcileri ile Millet Vekilleri müşterek bir toplantı yaptı. Işçiler hiç bir siyasî parti farkı gözetmeksizin gayet realist bir ifade ile dileklerini ve şikâyetlerini bildirdiler. Millet Vekilleri de not aldılar. Bu arada Ahmet Hamdi Başarın, bu dilek ve şikâyetleri birer birer cevaplandıracağı bildirildi.

Bir de baktık ki üstad, sabık iktidarın hicvini yapan siyasî bir hitabede bulundu. Hattâ «Cumhuriyet» i «sözde Cumhuriyet» olarak vasıflandırdı ve kapı kulu idaresinin devam ettiğini bildirdi. Nihayet «dertlerinizi halle çalışacağız» deyip kesti.

Işçilerden herhangi birisi yeni iktidarı övse veya eski iktidarı yerse hemen sesler yükselirdi:

«— Siyaset yapma!»

Anlaşılan Ahmet Hamdi Başar, gayri siyasî toplantılarda nasıl konuşulacağı hususunda işçilerin kendisine ders vermesine muhtaçtır.

ŞIMŞEK

Işçilere bir çift acı söz

M. Emin KANTÜRK

«İŞÇİ HAKKI» gazetesini bugünden itibaren şimdilik ayda **iki defa** neşretmeğe mecbur kaldık. Böyle bir karara varmanın bizim için ne kadar elem verici olduğunu söylemeğe lüzum görmüyoruz. İyi ümitler ve yüksek gayeler için neşrine başladığımız ilk ândan itibaren çeşitli güçlüklerle karşılaştık. Bayiler gazetemizi satmadılar. Kendi mahdut imkânlarımızla Sendikalara ve bazı fabrikalara muayyen mikdarlarda gazete gönderdik. Bir kısım işverenler gazetemizin satılmaması için arkadaşlarımızı tazyik ettiler. İşlerinden çıkarmakla korkuttular. Böylece satışımız tahdit edilmiş oldu. Buna da razı olmuştuk. Çünkü bu gazeteyi kâr gayesiyle çıkarmıyor sadece kendi sınıfımıza, işçi arkadaşlarımıza hizmet etmek istiyorduk. Ne yazık ki bazı Sendikacılar gazetemizi İktidar Partisinin meddahı ve eski hükûmetlerin kötüleyicisi haline getirmemizi, «müstakil» kalırsak bizi desteklemiyeceklerini bildirdiler. Biz doğruya doğru, iğriye iğri diyenlerdeniz. Hangi Partinin işçi sınıfına hizmeti olursa biz o partiyi ve o parti hükûmetini o hareketinden dolayı beğenir ve takdir ederiz. Ve şuna kaniiz ki Sendikacılık Particilik değildir.

Bazı işçiler, her sayıdan 50, hattâ 100 nüsha aldılar. Sattılar. Fakat 10 kuruşa sattıkları gazetelerin hesabını bize 8 kuruştan dahi ödemeğe yanaşmadılar. Böylece bir kısım işçilerde «İŞÇI HAKKI» nın hakkı kaldı ve bizim için mühim bir mikdarı bulan zarara girdik.

Ayda 400 lirayı bulan zararımızı yarıya indirmek için, içimiz kan ağlıyarak gazeteyi şimdilik her ayın 1 inde ve 15 inde çıkarmak zorunda kaldık.

Bu bakımdan işçilerden ve Sendikalardan ricamız şudur:

«İŞÇİ HAKKI» gazetesini hiç bir partinin değil, bizzat kendilerinin organı telâkki etsinler ve kendi gazetelerinin yaşamasına çalışsınlar. Zaten bizi destekliyen sayıları mahdut Sendikalar ve Sendikacı arkadaşlar da olmasa gazeteyi ayda iki defa olsun çıkarmak imkânsızlaşırdı. Bizi mahcup edecek kadar büyük alâkalarını gördüğümüz arkadaşlarımıza candan teşekkürlerimizi bildirmeği bir borç biliriz.

Şişe ve Cam işçileri zam istiyor

Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikasında çalışan İşçiler, Sendikalarına müracaat ederek toplulukla iş ihtilâfı çıkarılmasını istemişlerdir. Sendika, işçilerin arzusu üzerine ücretlere yüzde 50 zam yapılması için Fabrika İdaresine başvurmuştur.

Dört aydanberi işçi tensikatı, işçilerin dairelerini değiştirme, düşük ücret verme gibi usullerle işçilerin memnuniyetsizliğine sebep olduğu beyan edilen İdare, bu talep hakkında tetiklerde başlamıştır.

Tekstil Sendikasının faaliyeti

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii Işçileri Sendikası, muhtelif fabrikalardaki üyelerinin iş ihtilâfı çıkarma hususundaki taleplerini karşılamak için yeni bir büro ihdasına karar vermiştir. Bu büro yalnız iş ihtilâfları ve ücret zammı talepleri ile uğraşacaktır.

Hâlen Sendika yedi iş yerinde çıkan iş ihtilâfını alâkalı makamlara aksettirmekle meşgul bulunmaktadır.

Siyasî tarihimizde işçiler kandırma teşebbüslerinden biri olan T. Sosyalist Partisinin mahiyeti

Yazan: **Tarihçi**

1919 senesinin ilk günlerinde memleketimizde yer yer Millî Mücadele hazırlığı başlarken Istanbulda da istilâcıların bir takım ajanları faaliyetlerini arttırıyorlardı.

Bu arada memleket ve İstanbul işçilerinin Millî Mücadele hareketiyle bağlarını koparmağa, onları oyalamağa çalışan bir takım teşebbüsler de birbirini takip ediyordu. Bunlardan biri Şubatın ilk günlerinde kurulan Türkiye Sosyalist Partisi idi. Bu Parti 1910 da teşebbüs halinde kalan Osmanlı Sosyalist Partisi kurucularından bir kısmı ve bilhassa Hilmi isminde bir adamın gayretiyle kuruluyordu

Izmirde yetişen, bir aralık polislik etmiş bulunan ve Meşrutiyet senelerinde dahi her şeye rağmen yakınları arasında şüpheli bir adam addedilen Hilminin bu yeni teşebbüsü hakikaten gayri samimî idi. Zira Hilmi Birinci Cihan Harbinde galip Ingiliz Eperyalizminin parasiyle mevcudiyetini muhafaza etmiş; sonra Mütareke ilân edilir edilmez Istanbulda faaliyete geçmiş bulunan Hürriyeti İtilâf Partisinin tertip ve yardımı ile bu işe girişmişti

Türkiye Sosyalist Partisi her ne kadar —1919— Şubatında kurulmuşsa da asıl faaliyete Temmuz ayında yaptığımız Kongreden sonra girişmiştir denilebilir.

Artık o günlerde Hilminin şahsiyeti ve Partisinin mahiyetinin dile düşmesinin neticelerini önlemek için gürültü ve göz boyacılığa kalkmadan başka çare kalmadığı gibi bir yanda da Millet Vekili seçimi de yaklaşıyordu.

1919 Aralık ayında yapılan seçime Türkiye Sosyalist Partisi giriyordu. Partinin İstanbul adayı olarak Refik, Nevzat ve Sadrettin Celâlî gösterilmiş, her iki aday da kazanamamıştır. Fakat seçimden sonra Türkiye Sosyalist Partisi işçi kütleleri arasında propaganda ve tahrik faaliyetine daha fazla önem vermeğe başlıyor ve bu hususta her türlü vasıtaya müracaat ediyordu.

Bu arada Sosyalist Partisi Kazlıçeşme Deri işçileri grevine ve daha sonra Kasımpaşa Tersane işçileri grevine karışıyor, olur olmaz para vaadleriyle grev halindeki işçileri etrafında toplamağa çalışıyordu.

Aynı sıralarda Hilmi Hürriyeti Itilâf Partisinin Liderlerinden halis Ingiliz ajanı Miralay Sadık vasıtasiyle Ingiliz işgal kuvvetleri Komutanı Maksvelle temas ediyordu.

10 Mayıs 920 de başlıyan İstanbul tramvay işçileri grevini Hilmi Maksvelin yardımiyle yine kendi partisinin bir muvaffakıyeti halinde göstermeğe muvaffak oluyordu.

Sosyalist Partisine artık ecnebî şirket müdür ve memurları da girmeğe başlamışlardı. Fakat bir yandan da Hilminin gizlenmez hale gelen bu temasları ve Partinin faaliyetinin yöneldiği kötü istikamet yüzünden işçiler ve münevverler bu Partiden uzaklaşmağa başlıyordu. Bunlar arasında bu Partinin Millet Vekili adayı gösterilen Refik Nevzat ve Sadrettin Celâl de vardı.

Hilmi bu vaziyet karşısında 920 Teşrinievvelinde acele bir kongre toplıyarak kendi adamlarının reyi ile Parti içtüzüğüne şöyle bir madde koyduruyordu:

«Fırkanın ünvanı «Türkiye Sosyalist Fırkası» olup müessisi evveli Hüseyin Hilmi arkadaş, Fırkanın lâyenazil ve daimî reisidir.» (Madde 1).

Türikeye Sosyalist Partisi artık bundan sonra bir avuç elemaniyle tam bir tahrikât teşkilâtı haline inkılâp etmiş oluyordu. İşçiler arasında Millî Mücadele gayretini önlemeğe çalışılıyor, birleşmelere engel olunuyor, polisi tahrik ediyor, olur olmaz grev teşebbüsleriyle işçileri işinden ediyordu.

922 senesinde Parti içinde Hilminin adamı olarak da pek az adam kalmıştı. Nitekim Temmuzda Hilminin bir aralık tevkif edilmesi hemen Priştineli Hamdi isminde birinin Başkanlığa getirilmesi fırsatını vermişti. Fakat Hilmi serbest kalır kalmaz, idarî makamlara müracaat ederek tekrar Başkanlığa geçiyordu.

Maamafih Hilminin muhalifleri de Partiden ayrılıyor, Müstakil Sosyalist Partisini kuruyorlardı.

Nihayet 922 Teşrinievvelinde eski bir düşmanı tarafından atılan bir kurşunla Hilminin öldürülmesi aynı zamanda Türkiye Sosyalist Partisinin artık tarihe karışmasına sebep olmuştur.

Sosyalistliği kadar teşkilât unsurlarının gayri samimî ve tahrikâtçı edasiyle Türkiye Sosyalist Partisi Türkiye İşçileri arasında ibretle hatırlanmasında fayda olan bir siyasî teşekküldür.

Bize Göre:

Esas dâvaya Ne ad verilmeli ?

Yazan: **Münip Koçoğlu**

Ücretlere zam fiyatları arttırır, fiyatlara zam ücretleri arttırır ve bu bir fâsit dairedir. Peki söyler misiniz «düşük ücret» in başvuracağı daire hangisidir?

Biz de kâr forması en az yüzde onla yirmidir, çok zaman otuz otuz beş, Avrupada ortalama beş, Amerikada iki... Sermaye yatırımlarının kifayetsizliği, iş hacminin darlığı ve işsizliğin sebepleri arasında Liberasyon rejimi kadar bu noktaya da bir balmumu yapıştıramaz mıyız?

İşçi kırk beş liradan fazla kazancı için vergi öder, emekliler ve eytamda bu had yetmiş beştir. Baremde en küçük derece kesintiden sonra yüz yirmi. İstanbul Ticaret Odasının geçim endeksi üç yüz kırk lira... Ve bunun adı sosyal adalet.

Güpe gündüz yolumuz kesiliyor, mütecavizler tepeden tırnağa silâhlı bir atomları eksik. Basıyoruz feryadı aldıran yok. Ve yiyoruz dayağı. Tam bîtap düştüğümüz sırada bir polis çıkageliyor ve elimize bir tabanca veriyor. Namluyu mütecavizlere çeviriyoruz, herifler basıyor kahkahayı. Tetik düşmüyor ve tabanca patlamıyor. Ye yemez misin! Bunun da adı grev tasarısı.

D. D. Y, D. B oluyor. Navlunlara bakıyoruz; Bursa yolculuğu üç yüz elliden olmuş altı yüz elli. Uncu, değirmenci ve fırıncıların yakalarını bırakıyoruz; ekmekler simsiyah kesiliyor. Ucuz kömür alıyoruz; ortalıkta F. K. G yok, kömürcü belimizden su alıyor! Bunun da adı serbestii ticaret.

Hastane ve hapisanelerde yatak adedini arttırıyoruz. Zannediyoruz ki veremi hastanede, suçu hapisanede yola getireceğiz! Bunun da adı sosyal davranış.

Çimento fabrikaları kurulacak, orman sanayii gelişecek ve nakliyat için şimendifer ve vapur siparişlenecek. Cam, çivi ithaline döviz biriktirilecek. Şehir plânları, elektrifikasyon ve kanalizasyon ve terkes aksiyon tamamlanacak. Eski eserler, Müftülük, imar ve Belediyeden destur alınacak! Bunun da adı mesken dâvası.

Tarla yolları fabrika kapılarına ve limanlar sanayi merkezlerine bağlanacak iken, Çukurovadan İzmire asfalt döşüyoruz. Ve bütün yollar şileplere dökülüyor! Bunun da adı yol dâvası.

İş Bankası pamuk meselesiyle ilgilenmiş; kırk milyon ihracatçıya! Yirmi beş milyon mutavassıta! On beş milyon da zürraa! kredi tahsis etmiş!

Bunun da adı ziraî kalkınma.

Ampul fabrikasından sonra ecza fabrikası kuruluyor. Ampul, General Elektrik'in Yakın Şark Şubesi. Ecza, Alman ve Amerikan firmalarının kapsül dolduranı! Bunun da adı sınaî kalkınma.

Bikini mayoyla yabancı sermayeye kur yapıyoruz; heriften evlenme teklifi bekliyoruz, telefonla öpücük gönderiyor! Faız hadlerini indirip küçük tasarrufu iş hayatına çekeceğiz. Bir de bakıyoruz büyük tasarruf iş hayatından kaçmış apartıman kuruyor! Bunun da adı iktısadî kalkınma.

Münip K.

Hereke Fabrikası ihzar dairesi işçilerine prim verilmiyor

Bu işçilerin hakları ödenmelidir

Hereke, (Özel) — Hereke Fabrikası bobin aktarma, çözgü, tahar dairelerine prim verilmemektedir. Her daire prim almasına rağmen bu kısımlarda çalışan işçilerin prim almamaları âmirlerin keyfî kararları neticesidir.

Bundan evvel bu dairede çalışan işçilere prim verilmekteydi, usta ve usta muavinleri prim aldığı halde istihsali veren işçilerin primlerinin kesilmesinde hikmet nedir? Zorla ikilik yaratan bu hal bir ân evvel kalkmalıdır.

Aylardanberi mağdur olan işçilerin primleri hiç olmazsa bundan böyle verilmelidir.

Mes'ut bir Doğum

Apre işçisi Ayşe Özyetim ile Dokuma işçisi Mehmet Gençin 26/10/951 günü fabrika salonunda düğünleri yapılmıştır.

MES'UT BİR DÜGÜN

Istinye Gemi Sanayii Işçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyelerinden Emin Gezgöç'ün bir erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Yavruya Edip adı verilmiştir.

Ana ve babasını tebrik eder, işçi çocuğuna saadet dileriz.

Hukuk KÖŞESİ

Sendikacılar ve hukuk anlayışı

Mensucat iş kolundaki fabrikalarda çalışan işçiler hayat pahalılığı karşısında ücretlerinin arttırılması için Sendikalarına ve Işçi Mümessillerine başvuruyorlar. 42 bin mensucat işçisinin sendikası olan «Tekstil ve Örme Sanayii Işçileri Sendikası» bu durum karşısında iş ihtilâfları bürosu kurmak lüzumunu duymuştur. Bu büroda faal, enerjik ve iş bilir Sendikacılar vazife almış ve feragatle çalışmağa başlamıştır.

Sendikanın Genel Sekreteri Il Hakem Kurulunun iyi çalışmadığına kanidir. Bu hususta Şaban Yıldız diyor ki:

«— İş Kanununun 78 nci maddesine göre işçilerle işveren arasında çıkan uyuşmazlıkların «İş ihtilâflarını Uzlaştırma ve tahkim Tüzüğüne» göre Işçi mümessilliği veya Sendika kanalı ile kotarılması icap etmektedir. Ancak bir uzlaşmağa varılmadığı takdirde mezkûr tüzüğün 42. maddesine göre Bölge Çalışma Müdürlüğünden mes'ul bir memurun huzuru ile son bir defa daha uzlaşma için teşebbüs edilir. Bir uzlaşmağa varılamadığı takdirde memurun ve tarafların tutacakları zabıtlarla birlikte tüzüğün 45. maddesine göre 24 saat zarfında ilgili iş dairesine (Bölge Çalışma Müdürlüğü) ne, bu dairede 46. madde hükümlerine göre 24 saat zarfında ihtilâf evrakını ihtilâfın çıktığı iş yerinin bulunduğu vilâyet makamına sunar.

48. madde hükümlerine göre Vali, müracaatın vürudu tarihinden itibaren 3 gün içinde meselenin rüyetine başlamak üzere İş Kanununun 82. maddesi mucibince teşekkül edecek (İş ihtilâfları Hakem Kurulu) nu toplantıya çağırır. Aynı tüzüğün 56. maddesi ise hakem kurullarında rüyet olunacak ihtilâfları bu kurulların ilk içtima gününden itibaren 10 iş günü içinde karara bağlamasını âmirdir.»

Bu formalitedir. dedim. Sizin şikâyetiniz nedir?»

Şâban Yıldız kanunî icapları

Kanun ve Tüzüğün bu açık hükümlerine rağmen maalesef şimdiye kadar Istanbul Hakem kuruluna intikal eden ihtilâflar sürüncemede kalmakta ve bu suretle hakem kurulları, kendilerinden beklenen faydayı sağlıyamamaktadır .

Bu kabilden olarak Bahariye Çikvaşvili iplik fabrikası işçilerinin yevmiyelerine zam yapılması hususunda Haziran 951 tarihinde çıkartmış oldukları toplulukla iş ihtilâfı ilk defa 2/7/951 tarihinde hakem kurlunca tetkik edilmiş ve karar 19/9/951 tarihinde bir buçuk ay sonra verilip karar tarihinden bir ay sonra 12/10/951 de taraflara tebliğ edilmiştir.»

Keza Sümerbank Defterdar fabrikası işçileri adına ücretlerine % 50 zam yapılması hususunda Sendikamız ile Müessese müdülüğü arasında çıkan toplulukla iş ihtilâfı 22/10/951 tarihinde yapılacakken Vali muavini ve Hakem Kurulu başkanı Mazlum Yegül mazeret beyan ederek toplantı 26/10/951 tarihine bırakılmış bu tarihte de Vilâyet Hukuk İşleri Müdürü kurula gelmediği için ihtilâfın müzakeresi 5/11/951 tarihine tehir edilmiştir.»

Kanun ve tüzük hükümlerine dayanarak hüküm vermek durumunda olan bu kurulun sayın üyelerinin tüzüğe rağmen muayen zaman içinde toplanaması ve bu suretle ihtilâfların geri kalması ağır hayat şartları içinde, bir an evvel yevmiyelerine zam bekliyen binlerce işçi vatandaşımızı üzmektedir. Temenni ederiz ki badema Il Hakem Kurulu iş ihtilâflarını Kanun ve tüzüğün emrettiği mühletler içinde kotarmak ve bir karara bağlamak üzere toplanabilme imkânlarını bulabilsin.»

İşçi Röportajları

Yazan: Kemal Sülker

Su Işçileri Kongresinde Ileri Sürülen Bellibaslı Şikâyetler

Grev tasarısının tahditli olması tenkidedildi, Sular Idaresinin malûl saymadığı bir işçi

İstanbul Su İşçilerinin ilk kongresinde söz alan Işçi Millet Vekili Ihsan Altınel arakadaş, Grev Kanunu tasarısı üzerinde durdu. Işçi Millet Vekili şunları söyledi:

«— Millet Vekili olmadan evvel ben de Grev Kanununun Türk işçisinin tabiî hakkı olduğuna inanmıştım. Bu hususta bangır bangır bağıranlardan biri de bendim. Bu kanun tasarısının iyi bir şekilde, yapıcı olarak çıkmasını siz benden daha iyi istiyenlerdensiniz. Şu da bir hakikattir ki tasarı Sendika Başkanlıkları ve Sendikalar Birliklerine ne düşündükleri öğrenilsin diye gönderilmiştir. Hükûmet, Sendikalar Birliğinin görüşlerine iştirâk edecektir. Birliğin görüşleri sizlerin görüşleridir.»

Işçi Millet Vekili Ihsan Altınelin bu konuşmasından sonra Kongre Başkanı Ismail Inan söz aldı ve tahditli grev hakkının aleyhinde olduğunu bildirdi. Iş Kanunu kapsamı dışında kalan iş yerlerinin bir ân evvel kanun şümulüne girmesi gerektiği tezini müdafaa etti.

Seyfi Ozgen adında bir su işçisi kürsüye geldi ve «terkos isâle hattında çalışırken ölenlerin ruhu için bir dakika sükût edilmesini» istedi.

Işçiler büyük bir huşû içinde iş kazası neticesinde ölen işçi kardeşlerinin ruhunu tâziz için ayakta durdular.

Seyfi Ozgen, Gelir Vergisi tatbik edildikten sonra işçilerin bir kısmının eskisinden daha az para almağa başladıklarını bildirdi. Ve şunu belirtti:

«— Sular Idaresinde beş liradan fazla ücret alan işçilere yemek verilmiyor. Böylece işçilerin aldığı zamanların azaltılması yoluna gidiliyor.»

Kemal Şengül, Sular İdaresi Işçilerinin durumunu şöyle ifade etti:

«— Vazifenin en ağırını görenlere günde en çok 4 lira yevmiye veriliyor. 15 — 20 senedir çalışanlara seneden seneye hiç bir zam yapılmıyor. Ne kıdem zammı veriliyor, ne de prim. Halbuki Belediyeye bağlı Elektrik, Tramvay, ve Havagazi İşletmelerinde çalışanlar her yıl kıdem zammı görürler.»

Bu işçi, bazı idare âmirlerinin işçileri tehdit ettiğini hatırlattı, dedi ki:

«— Herhangi birimiz vazife ânında en ufak bir hata yaparsak, yahut hata sayılmıyacak bir harekette bulunursak âmirlerden şu tehdidi duyarız:

«— Seni vazifeden atarım.»

«— Canını yakarım.»

Bu işçi de günde 5 liradan fazla ücret alanlara yemek verilmeyişinin teamüle, usule aykırı olduğu noktası üzerinde durdu ve buna bir çare bulunmasını istedi.

Hamdi Alkas, su saatlerini okuyanlara prim, pardesü ve çizme verileceği hakkındaki vaadlerin yerine getirilmediğini belirtti ve saat okuyucularının şu dertlerini izah etti:

«— Bizden günde 75 den fazla saat okumamızı istiyorlardı. Fakat bunun için de yol masrafı veriyorlar: Ancak «yakın mıntaka» adı verdikleri yerler için yol parası kabul etmiyorlar. Halbuki Boğaziçinde «yakın mıntaka» dedikleri yerler bir hayli uzaktır Son ra zaman zaman bizi daireye çağırıyorlar. «Iş emri» yapıyoruz. Az veya çok sarfiyat yapanları kontrole gidiyoruz. Halbuki evvelce bu işleri makasçılar yapıyordu. Şikâyet ettiğimiz zaman:

«— Işinize gelirse... diyorlar.

«— Hani pardesü, çizme ve fazla mesai zammı verecektiniz!»

Diyoruz. O zaman da:

«— Işinize bakınız!» diyorlar.

Cemal Uysal adında hasta bir işçi de 937 yılının Temmuz ayındanberi Sular Idaresinde çalıştığını, şimdi ise sıhhî durumu yüzünden işinden çıkarıldığını bildirdi. Fakat macerasını anlatamadı.

Söz alan bir Sendikacı Cemal Uysalın başından geçen hadiseleri anlatarak şunları bildirdi:

«— 14 sene evvel işe giren Cemal Uysal, bir kazanın altına raspa yaparken bir iş kazasına uğruyor ve gözüne çapak kaçıyor. Gözünü tedavi ettirmek isrese idi işinden olacak, yevmiye alamıyacak, aç kalacaktı. Bunu bildiği için, aç kalmamak için işini bırakmadı ve demir çapağı gözünde yer etti. Sonra bu çapak iltihap yaptı. Ameliyata lüzum oldu. Gözden beyine giden bir sinir yüzünden kafatası yarıldı. Cerahpaşa hastanesinde tedavi edildi. Fakat yara iyi olmadı. Bu yüzden 14 sene içinde 4 defa ameliyata lüzum görüldü. Bugün artık beyni akmaktadır. Buna rağmen sıdkile, sadakatle çalışmaktadır. Lâkin, bu 14 senelik emekdar işçiyi şimdi:

«— Sen çalışamazsın!» diye işten çıkarıyorlar. Bu işçi de beş parası olmadığı için Kandilli sırtlarında serseri gibi dolaşmaktadır.

Bu işçinin durumunu anlattık. Nihayet tekrar işe aldılar. Fakat sonra Iş Kanununun 16 ncı maddesine dayanarak işine son verdiler. Bir tek kuruş tazminat olsun ödemediler.»

Bunları yana yakıla anlatan işçi şunları belirtti:

«— Cemal Uysalı malûlen emekliye sevkedebilirler, Sigortadan maaş bağlatabilirlerdi. Fakat yapmadılar. Hattâ 16 ncı maddenin hiç bir fıkrası zikredilmeden bu emekdar işçiyi kapı dışarı ettiler. Bereket versin, rica ve yalvarmalarımız sonunda 16 ncı maddeyi değil de 13 ncü maddeyi tatbik ettiler. Bir kaç kuruş tazminat ödediler.

Malûliyet Sigortası nerede? Bu işçiyi sokağa beş parasız atalım. dilencilik mi yapsın?»

Bu sözler bütün dinliyenleri müteessir etti.

HİKÂYE

GECEKONDU

Yazan: **Samim Kocagöz**

Salih, o gün işe gitmedi:

Gözlerini açtığı zaman, sol yanı boştu. Karısı, kulübenin dışında yaktığı ateşin önünde, sade suya attığı bir avuç bulguru pişirmekle meşguldü. Salih, kulübenin içine yürüyen dumandan bunu anladı. Sağ yanında üç çocuğu henüz uyuyordu Biri altı, diğeri sekiz yaşında olan iki oğlan, hepsinin birden örtünmiye mecbur oldukları yorganı, çekmiş, çekmiş, küçük, papatya gibi kızı açıkta bırakmışlardı. Salih, bir müddet çocuklarını seyretti. Oğlanların çektiği yorganı düzeltti; kızı da örttü. Sonra arkasını, kulübenin kurumıyan, daha yaş, kerpiç duvarına yaslıyarak doğruldu. Uzun uzun eserini seyretmiye koyuldu: Küçük, camsız ve çerçevesiz pencereden, güneşin ilk renkleri, toprak tabanı, teneke tavası ve çamur duvarları aydınlatmıya başlamıştı. Yamacın altındaki yoldan, ilk banliyö treni, kıyametler koparatak geçti. Salih «şu tren, bizim, yeni mahallenin önünde de dursa» diye bir düşünceye daldı. Bizim mahalle, düşüncesi, bayağı gururunu okşadı. Ne olursa olsun, dost ahbap, tanıdık ve tanımadık bir çok insanlar, şehrin dış mahallelerinden biraz öteye, şuracığa, dişlerini tırnaklarını söke söke, kendi elceğizleri ile şu, -ister köy, ister mahalle deyiniz- evleri kurmuşlardı. Salih, «ne de olsa akıllı insanlarız» diye, düşünüyordu. Gerçi şu evlerin içine girip yatarken, sığışmak için, ayaklarını kıvırmak mecburiyetini hissediyorlardı. Fakat bu hal, şehrin sokaklarında sürünmiye tercih edilirdi... Bu meseleleri düşündükçe. Salih'in keyfi artıyordu: Günün birinde, elbette tren de mahallenin önünde duracaktı. Ve mahalleye muhtar seçeceklerdi... Yıllardır süren perişanlık, yıllardanberi devam eden kimsesizlik, artık bitmişti. İyi kötü amelelik ediyor. fabrikalara gidiyor, para kazanıyordu. Günde yüz, bazan iki yüz kuruş, az para değildi. Bu paradan arttırmış, bir de ev sahibi olmuştu: Eski teneke, -evin üzerini örtmek için- ve kireç parası, elli lirayı geçmişti. Salih, daha daha düşündükçe, kendini, bir kahraman sayıyordu...

Karısının dışardan seslenmesi üzerine dışarı çıktığı zaman karısının yanında Aliyi gördü. Aliyi gördü. Ali:

— Salih, dedi, sana bir diyeceğim var.

Bir kaç adım yürüdüler. Ali, tekrar konuştu:

— Karına demedim, demedim lâkin, kimsecikler de bilmiyor, herifler bugün geliyorlarmış...

Bu sözleri duyunca, Salihin dizlerinin bağı çözüldü. Yüzü sapsarı olmuş, dudakları titremiye başlamıştı. Bir müddet şaşkın, yeni doğan güneşin pembeye boyadığı kerpiç kulübelere baktı. Çömeldiler ve mırıldandı:

— Sahi mi? Hani bu rivayetlerin aslı astarı yok demişlerdi?

Arkadaşı, eline geçirdiği bir değnekle toprağı dürte dürte, bütün ciddiyetiyle cevap verdi:

— Bu sefer sağlam, geliyorlarmış!.

Bir zaman sessiz kaldılar. Ve Salih, o gün, işe gitmeden vazgeçti.

Yeni mahallede günlük yeni hayat başlıyordu. Kulübelerin içinde ve dışında bir kaynaşma vardı. Erkeklerin bazısı işe gitmiye hazırlanıyor, bazısı da henüz bitmiyen kulübelerinin şurasını buurasını tamamlamıya çalışıyordu.

Mustafanın kulübesi, mahallenin tamam yirmi beşinci evi olacaktı. O da kolları sıvamış, çoluk çocuğu ile beraber çamurun içine dalmıştı. Salih, yerinde doğruldu, kalktı. Mustafanın çalıştığı yere doğru yürümiye başladı. Ali de onu takip etti. Sağda solda kıvamlı bir faaliyet vardı. Bu insanlar, yeni bir yurt, yeni bir şehir kurmak şevk ve gayreti ile, çamur kazıyor, kerpiç döküyor, tahta biçiyor ve taş taşıyorlardı.. Şehirde altına girecek çatı kıtlığına kıran girmişti; kira parası, hava parası bulmak dertti. Isan, vereceği iki aylık kira parasiyle burada bir ev sahibi olabiliyordu. Bu çeşit işi icat eden bin yaşasın!... Fakir fukaranın yüzü gülmüştü.

Salih, arkasında Ali ile Mustafanın çalıştığı yere vardı. Mustafa, o kadar işe dalmıştı ki bir zaman onları görmedi. Neden sonra, çamurlu elleri ile bıyıklarını sıvazlıyarak, neşe içinde «Merhaba!» yı bastı. Berikiler bu sefer «kolay gelsin!» dediler. Nihayet, Mustafa, onların duruşlarından ve hallerinden şüphelendi. Salih, seslendi:

— Işi bırak da biraz konuşalım.

Haber, çok geçmeden mahallede, bir bomba gibi patladı. Kadınlar ve çocuklar, işin ciddiyetini, birdenbire kavrıyamadılar. Fakat erkeklerin hemen hepsi, Mustafa'nın çamur kardığı çukurun başında toplandılar. Işe gitmek üzere olanlar, vazgeçti. Kulübelerini tamamlamıya çalışanlar, işi bıraktı. Yavaş yavaş yirmi, yirmi beş kişi oldular...

Hiç birinin ağzını bıçak açmıyordu. Sinirli sinirli sigara içenler, donuk gözlerle etrafı seyredenler, bir taarruzdan evvel, siperlerin içindeki askerleri andırıyordu.

Hiç birinin ağzını bıçak açmıyordu. Sinirli sinirli sigara içenler, donuk gözlerle etrafı seyredenler, bir taarruzdan evvel, siperlerin içindeki askerleri andırıyordu.

Mustafa, çamurlu kollarını kavuşturduktan ve herkesin yüzüne ayrı ayrı baktıktan sonra, söze başladı, uzun yıllardanberi, şehrin büyük hanlarında hamallık ediyordu. Hepsinden yaşlı, bilgili, sözü geçer bir adamdı:

— Bana bakın ya... dedi. Burası Allahın kırı, burada ev yapmamıza kimse karışamaz...

Bu sözlere kimse cevap vermedi. Susuyorlardı. Bu sükûtun içinde Mustafanın sözlerini tasdik vardı. Yamacın altından bu sırada tekrar bir tren geçti. Hepsi durgun sözlerle onu takip etti. Tren uzaklaştıktan sonra Salih:

— Varıp, yolun ağzına bir bakalım, gelen giden var mı?.

Teklifinde bulundu.

Kalktılar. Kulübelerin arasından onların toplu olarak geçmesi, ihtiyarları, kadınları ve çocukları telâşlandırdı. Hepsi, erkeklerin ardına düştü. Artık, bir şehir yürüyordu: İhtiyarlar üzgün, kadınlar korkulu, çocuklar şaşkındı. Erkeklere gelince, onlar, hareket pek ânî oluverdiği için, ellerindeki kazma, kürekleri bırakmıya vakit bulamamışlardı. Ve ellerindeki âletleri sıkıyor, sıkıyorlardı...

Demiryolu ile şosenin kavuşup ayrıldığı yerde bulunan küçük bir tepenin üzerine çıktılar. Yanan, tutuşan gözlerle. uzaklara, şosenin şehre doğru uzanan şeridine bakmıya başladılar. Kimse konuşmuyordu. Zaten bu insanların çeneleri, ezeldenberi kilitlenmişti. Güneş, her günkü gibi vâdiyi aydınlatıyordu. Uzakta, şehrin üzerinde ince bir sis tabakası vardı. Toprak ve ağaçlar, Sonbahar kokuyordu...

Uzunca bir zaman beklediler. Nihayet, şosenin üzerinde bir kafile göründü. Bekliyenler, göz kesildi. Sonra gördükleri manzara, ihtiyarlarda teessüre, kadınlarda gözyaşına, çocuklarda şaşkınlığa ve erkeklerde öfkeye sebep oldu. Kafile, yaklaştıkça yaklaştı. Artık gelenlerin kim oldukları seçilebiliyordu: Bunlar, bir jandarma onbaşısının emrinde, üç jandarma neferi, bir belediye çavuşu ve dört belediye amelesinden ibaretti. Geldiler... Geldiler... Yaklaştılar... Geldiler... Onlar yaklaştıkça, tepenin üzerindeki halk, adım adım yolun üstüne indi. Karşılaştılar:

Belediye çavuşu, zaten bu karşılaşmayı bekliyordu. Mümkün olduğu kadar soğukkanlılığını muhafaza etmiye çalışarak, arkasındaki yıkıcı âletler taşıyan adamlarına dönerek:

— Bakın, dedi, bizi karşıya çıkmışlar. Yalnız mızıka eksik!..

Onbaşı, daha geriden, erlerin önünde yürüyordu. Güya belediye çavuşunun işine karışmıya hiç niyeti yoktu. Sâkin görünmek gayreti ile bir sigara yakmıştı. Çavuş, karşısında duran, gerilmiş yüzlü, ellerindeki kazma küreği bırakmıya vakit bulamıyan insanlara, dik dik bir müddet baktı. Işi, tatlılıkla halletmeyi, kendi postu nâmına, daha akıllıca buldu:

— Hiç gürültüye patırdıya lüzum yok; sonra siz, ziyanlı çıkarsınız... Burası belediye hudutları dahilinde, bu bir: elinizde ev yapmak için ruhsatiye yok, bu iki; size kaç kere zahmete girip buralara ev yapmayınız diye, geldim haber verdim, bu üç...

Millet, yine sesini çıkarmadı. Yalnız bütün gözler çavuşa, kin ile, nefretle bakıyordu. Bu hal üzerine bir ân çavuş, tombul yuvarlak yanaklarının arasındaki kocaman ağzını nasıl açacağını bilemedi. Sonra, birdenbire bağırdı:

— Ulan! Kabahat yapacak tazı gibi ne öyle adamın suratına bakıyorsun?...

Karşısındakiler, ellerindeki kazma kürekleri büsbütün sıktılar. Mustafa, hepsinden bir adım daha ileri çıkarak:

— Peki, dedi, ne istiyorsun?

Çavuş, bu sefer, mülâyim fakat alay dolu bir sesle söylendi:

— Size söyledim, haber verdim. Bu teneke barakaları yıkacağız. Valinin ve Belediye Reisinin de emri böyle... Sizin bu iş, hem trenle geçen ecnebilere karşı bu manzara çok çirkin...

Çavuşun karşısındaki kalabalık bu sözler üzerine kaynaştı. Bir ân, işin ciddiyetini iyice kavramak için durakladılar. Sonra birdenbire Mustafa, çamurlu yumruklarını sıkarak:

— Valisinin de... Belediye Reisinin de... Ecnebisinin de... diye, çavuşun üzerine yürüyecek oldu Fakat önüne jandarma onbaşısı çıktı; sâkin bir halde dikildi; yüzüne dik dik bakarak, sigarasının külünü yere silkti.

Işte bundan sonra ortalık karıştı. anacan babacan gününe döndü. Erkeklerin küfür ve hücum arzusuna, kadınların vaveylâsına rağmen, önde jandarmalar, arkada belediye çavuşu ve adamları yürüdüler. Etraflarında kıyametler koparan kalabalık da onları tâkip etti. Bu sırada biraz ileri giden bir delikanlıyı, onbaşı, «Heybeti devlet zahir olsun» diye, iyice hırpaladı. Erkekleri, neferleri kulübelerden uzaklaşmıya mecbur ettiler. Kadınlar da bir yalvarmadır başladı. Vakta ki tahrip vasıtaları, büsbütün kulübelere yaklaştı, kadınların bir çoğu:

— Once bizi öldürün, sonra evlerimizi yıkın!.

Diye. duvarların altına kapandılar.

Fakat dinliyen kim? Belediye çavuşu yüksek bir taşın üzerine çıkmış, adamlarına emirler veriyordu.

Alinin gebe karısı, biraz sonra, yıkılan, harap olan kulübenin enkazı arasında bayıldı. Kadının vücudu, ağlamaktan, heyecandan kaskatı kesilmişti. Ali, önce karısını öldü zannetti. Aklını kaybeder gibi, «yetişin!» diye bağırdı. Herkes, o tarafa koştu. Kadını henüz yıkılma sırası gelmiyen başka bir kulübeye naklettiler. Ve Ali'nin karısı bir saat sonra, bir kulübede iyi [illegible] çocuğunu doğurdu...

TÜSTAV
ARŞİV
BELGESİ

Sendika Temsilcileri

(Baştarafı 1 inci sayfada)

zasından başka çok ağır hükümler vardır. Bu kanuna idam cezası ilâve edilmeli, fakat diğer cezalar kaldırılmalıdır. Yabancılara âlet olarak grev yapanlar idam edilmelidir. Fakat Türk işçisi içinden böyle bir sütsüz asla çıkmaz.

3 — Işçi evleri dâvası halledilmelidir.

4 — Tekel iş yerlerinde kaldırılan fazla mesailer yüzünden işçi ücretlerinde yüzde 50 tenzilât yapılmıştır. Fazla mesailer 1 Mart 952 ye kadar devam etmelidir.

5 — Çalışma Kongresi toplanmalıdır.

Mehmet Güler, Muamele Vergisi üzerinde durmuş ve bir çok büyük müesseselerin parçalanmasına sebep olan bu verginin tâdilini istemiştir. Bu arada Iş Kanununun 13 ncü maddesi yüzünden 8 — 10 senelik işçilerin eski iş yerlerine alınmadığını, kıdem tazminatı vermemek için işverenlerin bu şekilde hareket ettiğini bildirmiştir.

Zühtü Tetey Bakanlar Kurulu karariyle iş yerlerinin kanun kapsamına alınacağını belirtmiş, ölen işçilerin kıdem tazminatlarının varislerine verilmesini istemiştir. Tetey 16 nci maddenin tâdilini, çıkarılacak işçilere tazminat verilmesinin mecburî olmasını temenni etmiştir.

Vahdettin Durmaz 13 ncü maddenin aleyhinde konuşmuş ve ihtiyarlık maaşının başlangıç ücretinin 34 liradan 50 liraya çıkarılmasını istemiştir.

Nuri Beşer, Gelir Vergisi yüzünden zarar eden bir çok işçiler mevcut olduğunu bildirmiş ve müteakıben Sigorta Doktorları ile müessese doktorları arasındaki karar aykırılıklarına temas etmiştir.

Süreyya Birol mesken dâvasını izah etmiş ve işçi evleri meselesinin hallini istemiştir.

DIGER DILEKLER

Seyfi Demirsoy, bütün Tekel işçilerinin ıztırabına tercüman olmuş, fazla mesailerle elde edilen ücretin kesilmesi ile işçilerin çok müşkül bir durum karşısında kaldıklarını zaman zaman şiddetli alkışlarla kesilen bir ifade ile belirtmiştir. Seyfi Demirsoy eğer taksitle satış yapan müesseseler bulunmasa, Tekel işçilerinin iki yakalarının bir araya getirilemiyeceğini söylemiş ve Tekel Genel Müdürlüğünün ücretlere zam yapmasını istemiştir.

Müteakıben konuşan Ibrahim Bilge yabancı uyruklu işçilerin memlekette iş yapmalarını tenkid etmiş, değiştirilmesi kararlaştırılan 5007 sayılı kanunun Türk işçisinin hakkı olan iş hürriyetini tehdit edeceğini izah etmiştir.

Cemil Gider, iktısadî devlet teşekküllerindeki «Idare Heyeti saltanatı» nı anlatmış ve Şişe, Cam Fabrikasının düştüğü durumu belirtmiş, işçilerin saatte 27,5 kuruş aldıklarını söylemiş, Türkiyede imali mümkün olan malların hariçten getirilmesini tenkid etmiştir.

Yaşar Orcan asgarî ücret tarifesinin tatbikini istemiştir. Abdürrahman Benlioğlu, genç adamlarının «Deniz Iş Kanunu» na olan ihtiyaçlarını belirtmiştir.

Bu sırada da bir hâdise olmuş, spikerlik yapan Lûtfi Yılmaz ancak 4 kişiye daha söz verileceğini bildirmiştir. Fakat Birlik Başkanı Şeref Hivel burada toplantıya son verildiğini beyanla söz sırasının Millet Vekillerinde olduğunu bildirmiştir.

Bazı işçiler «her toplantıda tertipli konuşmalar» yapıldığını bağırarak iddia etmişler ve biz de konuşmak istiyoruz!...» demişlerdir. Bunun üzerine doktor Mükerem Sarol şunu bildirmiştir:

«— Biz yarın da gelir, sizleri dinleriz. Söz istiyenlerin konuşma hakkı mahfuzdur.»

Neticede ertesi akşam yine Bomonti Bira Fabrikası Işçi Lokalinde toplanılmasına karar verilmiştir.

IKINCI GECE

Istanbul Millet Vekilleri ile Işçi Sendikaları Temsilcilerinin yaptığı toplantılar cok alâka verici oldu.

Bilhassa İnşaat İşçilerinden Süleyman arkadaşın heyecanlı ve samimî hitabesi dinliyenleri pek mütehassis etti. Perşembe günü akşamı yapılan ikinci ve son toplantı birincisi kadar kalabalık değildi. Millet Vekillerinden bir kaçı da gelmemiş bulunuyordu. Buna rağmen:

«— Bu toplantılar faydalı olmuştur!»

Demek hakikati ifade etmek olacaktır.

Son toplantıda İstanbul Millet Vekillerinden Ihsan Altınel, Ahmet Hamdi Başar, Salih Fuat Keçeci ve Fahrettin Sayımer vardı. Saat 19 da Bomonti Bira Fabrikası Işçi Lokaline geldiler. Hazır bulunan bir kısım Sendika temsilcileri sıra ile söz aldılar. Konuşmaların tafsilâtı şudur:

Necmi Aksoy, Tekel Işçilerinin fazla mesai dâvasını anlattı ve Çalışma Bakanı Nuri Ozsanın «mesailer kalkarsa yevmiyelerin düşürülmemesine çalışılacağını» bildirdiğini söyledi. Necmi Aksoy bu sözün yerine getirilmemiş olmasından duyduğu üzüntüyü belirtti. Fethi Unal, Şişe ve Cam Fabrikası işçilerinin ücret düşüklüğünü ifade etti, cam sanayiinin devlet tarafından himayesini istedi. Omer Çetinkaya Grev tasarısını tenkid etti, tasarının antidemokratik olduğunu ve böyle bir Grev tasarısı çıkacağına çıkmamasının daha hayırlı olacağını kendi mütaleası olarak söyledi.

Omer Çetinkaya şunları da istedi:

«— Ithalât tahdit edilmelidir, Mensucat maddelerinin gümrük tarifeleri tonaj üzerinden olmamalıdır. Tek işçi çalıştıran iş yerleri Iş Kanununa alınmalıdır. 1 Mayıs gününde işçiler de tatil yapmalı, yahut o gün hiç bir devlet dairesi kapalı kalmamalıdır.»

Baha Tansel devletin de Sigorta primlerine iştirâk etmesini ve işsizlik Sigortasının ihdasını talep etti. Bu arada, ecnebî işçilerin çalıştırılmaması üzerinde durdu. Baha Tansel ithal politikasını da tenkid etti.

Rahim Mumcular iş ihtilâflarının kısa zamanda neticelenmesini istedi. Iş Müfettişlerinin Sendika Temsilcilerini de yanına almalarını arzu etti, Iş Mahkemelerinin dâvaları kısa zamanda neticelendirmesi lüzumunu belirtti.

Hilmi Gürbüz Iş Kanununun tamamen tâdili istendi, Silâhtarağa yolundaki Sigorta Dispanserinin yerini tenkid etti, Sendikalar Kanununun tâdilini talep etti.

Füseyin Uslubaş tütün işçilerinin durumunu acı bir dille izah etti, kadın işçilerin tongada çalışmamasını istedi.

Ahmet Yavaş, Tekel işçilerinin fazla mesai dâvasının «nafaka» dâvası olduğunu anlattı.

Sıbrı Kırçıl Usküdar halk tramvaylarındaki ücret azlığı üzerinde durdu. Ali Serter Türk tütüncülüğünün kalkınması zaruretini anlattı. Kemal Şengel de Sular Idaresinde az ücret alan işçilerin durumunu izah etti. Ahmet Sarıer Tekel işçilerinin ücret durumuna temas ederek Paşabahçe Ispirto Fabrikasında Cumartesi günü yemek verilmemesinden dert yandı.

Mehmet Inhanlı da Amerika intıbalarını anlatmağa başladı.

Milletvekili Ahmet Hamdi Başar bu intıbaların başka bir toplantıya bırakılmasını istedi. Bunun üzerine Mehmet Inhanlı konuşmasına devam etmedi.

Ahmet Hamdi Başar, iki gündür diledikleri şikâyetlerde işçilerin tamamen haklı olduğunu söyledi, sabık iktidar zamanındaki icraatsızlığı tenkid etti ve şunları söyledi:

«— Tekel işyerlerinde fazla mesai saatlerini kaldırmak tamamile yanlış bir harekettir. Kendi işçisile ihtilâfa düşmek devlete yakışmaz. Bu meseleyi Ankarada Bakanlarla görüşeceğiz.

Grev hakkı tasarısı bugünkü karakterile «kanun» olamaz. Biz işçilerin münakasaya konulan bir meta olmasını önliyeceğiz.»

Milletvekili Salih Fuat Keçeci de heyecanlı bir konuşma yaparak dedi ki:

«— Işçi dâvasını ele almıyan ve böyle bırakacaklar varsa kahrolsunlar.»

Milletvekili Fahrettin Sayımer de I, kanununun tadili zaruretini belirtti. Işçi milletvekili Ihsan Altınel işçilerin 8 saat çalışıp 12 saatlik ücret almaları imkânının tahakkukuna çalışacağını izah etti.

Sendikalar Birliği Başkanı Şeref Hivel toplantıyı kapattı ve:

«— Eğer bunlar vaatten ibaret kalırsa sizi bir daha seçmiyeceğiz!» Diye bağırdı.

Milletvekili Salih Fuat Keçeci bu sözü «Bravo!» diye alkışladı.

Demir ve Madenî Eşya işçileri sendikası

(Baştarafı 1. ci Sahifede)

muz büyük ve bin bir iş karşısında yapabildiğimiz pek ufak hizmetlerle iktifa etmek mecburiyetinde kalışımız, bugünkü mevzuatın tatmin edici olmayışındandır. Bugün mer'iyette olup bizleri doğrudan doğruya ilgilendiren Iş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Ihtiyarlık, Umumî Hastalık Sigortaları Kanunu Türkiyemizde işçilerin hakikî durumlarının ne olduğunu bilen kafaların mahsulü değildir. Işçilerin müktesep haklarını bir ânda yok etmek salâhiyetini işverene bahşeden Iş Kanununun 16 ncı maddesi Demoklesin kılıcı gibi başımızın üzerinde dururken, Ihtiyarlık Sigortası Kanununun 40 ncı maddesi, işçileri ömürlerinin son saatlerine kadar çalışmağa mecbur ederken ve nihayet Sendikalar Kanunu medenî bir devletin Demokrat bir hükûmetin kanunu olarak Sendikaları mürakabe ve vasayet altında bulundururken bu kanunlarla övünmeğe işçilik şuuru olan hiç kimsenin mecali yoktur.»

Bu umumî tenkidlerden sonra çeşitli iş yerlerinde işçilere yapılan haksızlıklar belirtilmiştir.

Söz alan işçiler raporu tasvip etmişlerdir.

Hesap raporu okunup Yönetim Kurulu ibra edildikten sonra dileklere geçilmiş ve çeşitli mevzular üzerinde durulmuştur. Bu arada ithal rejiminin işsizliğe sebep olduğu ileri sürülmüş ve hükûmetin yerli sanayii desteklemesi lüzumu belirtilmiştir.

Bu arada Yusuf Sidal Demir ve Madenî Eşya Işçileri Sendikalarının bir Federasyon kurmasını teklif etmiştir. Teklif kabul edilmiş ve yeni Yönetim Kuruluna salâhiyet verilmiştir.

Sendika Yönetim Kuruluna seçilenleri ve aldıkları oyları bildiriyoruz: Uzeyir Kuran (105), Yusuf Sidal (80), Sabri Apaydın (61), Nizamettin Yalçınyuva (51). Şaban Doğan (46), Hüsamettin Dinç (45), Necati Boztaş (44), Nizamettin Babaoğlu (35), Mehmet Kara (34), Sadık Çalışkan (30), Ismail Çelikkol (31). Hepsine basarılar dileriz.

IŞÇI HAKKI
Haftalık Siyasî
Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri verilmez.

⁂

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

⁂

İlân Tarifesi
Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların
bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

⁂

Doğum, nişan, düğün ve *ölüm ilânlarından hiç bir* ücret alınmaz.
Basıldığı Yer:
Son Telgraf Matbaası

Mersin Belediye Başkanı şikâyetlere cevap verdi

Mersin Belediye Başkanı Müfide Ilhandan aşağıdaki mektubu aldık.

«11 Ekim 951 tarih ve 15 sayılı gazetenizin I. sahife ve 4. sütununda (Mersin Belediyesi de işçileri Baştan atıyor) başlıklı yazı tarafımızdan iyice okunarak tetkik edildi.

Bahis konuşu meselenin muamelesi; Lokanta, Otel ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikası Başkanlığının 26/7/951 gün ve 41 sayılı yazılariyle başlamış ve ilgili yerlerle yapılan muhabere ve inceleme sonunda gerekli cevabî yazı 27/9/951 tarihinde verilmiştir. Buna binaen, sözü edilen muamele bir buçuk yıl sürmeyip pek haklı sebepler karşısında ancak iki ay sürmüştür. Diğer Belediyeler gibi Mersin Belediyesi de 1580 sayılı kanunun hükümleri içerisinde hareket etmektedir. Iş Kanunu kapsamında bulunmıyan iş yerlerinin mürakabe ve teftişine dair yönetmeliğin 6. maddesi ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin 3 fıkrası gereğince bütün iş yerlerinin sağlık durumları her zaman için Belediyemizce teftiş ve mürakabeye tâbi tutulmaktadır.

Bu itibarla; Belediyemiz mesai saatleri hakkında yapılan bir müracaati kale alarak çalışmış, fakat bu konuda bizi ilgilendiren (sağlık mürakabe ve teftiş hariç) bir maddeye vâsıl olunamadığından sözü edilen dileğin is'afına imkân görülememiştir.

Her zaman için işçi kardeşlerimize, bütün hemşehrilerimize olduğu gibi hizmet etmeğe âmade bulunduğunun bilinmesini rica ederim. 15/10/951»

Garson Kursu Açılıyor

İş ve İşçi Bulma Müdürlüğünün tesis etmekte olduğu garson kursunda tedrisata 12 Kasımda başlanacaktır.

Kursa haftada 3 saat muaşeret âdabı turistik ve sosyal bilgiler, 5 saat nazarî ve amelî servis bilgileri, 5 saat yabancı dil, 2 saat içki ve yemek isimlerinin Fransızca, İngilizce, Almanca yazılış ve okunuşları öğretilecektir.

Kurs sonunda yapılacak sınavda yüksek başarı gösterip derece alanlardan 5 kişinin Metrdotel yetiştirilmek üzere Avrupa ve Amerika'ya gönderilmeleri için teşebbüse geçilmiştir.

Kursa ancak 50 öğrenci alınabileceğinden 8 Kasıma kadar İş ve İşçi Bulma Müdürlüğüne müracaatla namzet olarak kaydedilenler arasında Ortaokul mezunlarından dil bilenler ve 25 yaşını geçmemiş olanlar tercih edileceklerdir. Bu tercihte kabiliyet meselesi de göz önünde bulundurulacaktır. Öğrencilere her ders günü için zarurî masraf karşılığı olarak 1 lira verilecektir.

KONGREYE DAVET

İstanbul Su İşçileri 11/11/951 Pazar günü saat (14) de Terkoz Köyündek Fabrika lokalinde olağanüstü bir toplantı yapacağından Sendikaya kayıtlı sayın üyelerin teşrifleri rica olunur.

GUNDEM :

1 — Çalışma ve Hesap raporlarının okunması,
2 — Raporlar üzerinde konuşma ve Yönetim Kurulunun ibrası,
3 — Seçimler,
4 — Dilekler ve istekler.

KONGREYE DAVET

Istanbul Lokanta, Otel ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Başkanlığından.

Sendikamızın Yıllık adî Kongresi 10/11/951 Cumartesi günü saat 15 den itibaren Galata Yolcu salonu Li[illegible] Lokantasında yapılacağından üyelerimizin ve diğer sendika mümessillerinin teşrifleri rica olunur.

Başkanlık

GUNDEM:

1 — Çalış[illegible] raporunun okunması ve ibrası,
2 [illegible] raporunun okunması ve ibra
3 — Seçim,
4 — Dilekler.

Denizyolları Hasköy atölyesi

(Baştarafı 1. ci Sahifede)

ket, şapka, çizme verilmektedir. Niçin bize verilmiyor. Bizim fabrika ve atölyemize kar, yağmur yağmıyor mu acaba? Kışın gelip görsünler. Hepimiz kar ve yağmur altında çalışıyoruz.

Bazı atölyelerin işçilerine balıkçı muşambası veriliyor. Işveren «işte sizlere muşamba veriyorum» diyor. Halbuki verilen muşambalar yağmur geçiriyor Ustelik bütün işçilere verilmiyor. Bu hal bizim sıhhatimizi tehdit ediyor. Açıkta çalışan bütün işçilere hakikî muşamba veyahut meşin ceket, şapka ve çizme verilmelidir.»

Ip ve Halat fabrikasında

(Baştarafı 1. ci Sahifede)

nın en asgarisini dahi karşılıyabilecektir. Bu bakımdan işverenin bu işçiyi Sendika Temsilciliği yüzünden işten çıkarması Iş Kanununa aykırıdır. Bu durumla Sendikasının ve Bölge Çalışma Müdürlüğünün meşgul olması lâzımdır.

Esasen Anadoluhisarı Ip ve Halât Fabrikası işçileri son derece perişan durumdadır. Işveren bütün işçi haklarını hiçe saymakta, âdeta kanunlara aldırış etmemektedir. Işçilerine yemek, elbise ve ayakkabı vermiyen ve türlü yollarla işçilerini ıztırap içinde kıvrandıran bu işverene haddi bildirilmelidir.

Tunçbilekte

(Baştarafı 1. ci sahifede)

şünmüş ve bu hususta yapılan müracaat Etibank Genel Müdürlüğü tarafından kabul edilmiştir.

Bu Kooperatife üye olmak istiyenler ilk defa en az 50 lira ödemek mecburiyetindedirler. Her ay başında da ayrıca 5 lira vereceklerdir. Bir üye 500 liradan fazla hisse ile Kooperatife iştirâk edemiyecektir.

H. C. A.

Su işçileri Sendikası kongresini yaptı

Terkos Su Işçileri Sendikası ile Istanbul Su Işçileri Sendikası birleşmek için teşebbüslere geçmiştir. Istanbul Su Işçileri Sendikası 21 Ekimde yaptığı ilk kongresinde iki Sendikanın birleşmesi için Yönetim Kuruluna yetki vermiştir.

Su Işçileri Sendikasının Yönetim Kuruluna seçilen işçiler şunlardır:

Kemal Şengül, Zeki Arıcı, Fazlı Çoban, Bürhan Suak, Cahit Başkan, Halil Güner, Hasan Güldemir, Kemal Marti, Tevfik Elçi, Hepsine başarılar dileriz.

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii Işçileri Sendikası Başkanlığından:

Sendikamızın senelik Kongresi 4 Kasım 951 tarihine müsadif Pazar günü saat 13,00 de Fabrika Işçi Lokalinde yapılacaktır. Sayın üyelerimizin teşrifleri rica olunur.

Yönetim Kurulu Başk.